

שבת הראי"ה

תולדות חייו ודברי תורתו

של הצדיק והחסיד, מרא דארעא דישראל, שר התורה ורועה ישראל

רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

פרשת
אחרי מות
קדושים

גליון מספר 123

אורות הפרשה

ואהבת לרעך כמוך ויט, יח.

"ממקור החסד צריכה אהבת הבריות להתפרץ, לא בתור חק מצוה, כי אז תאבד חלקה היותר ברור מזהרה, כי אם בתור תנועה נפשית פנימית עזה. והיא צריכה לעמוד בנסיגנות קשים מאד, לנצח סתירות רבות, המפוזרות כצורי מכשול, במאמרים בודדים, בשטחיותן של כמה הלכות, ובהמון השקפות, הבאות מהצמצום שבחלק הגלוי של התורה והמוסר הלאומי. אבל ברור הוא, שאך מתרחקת היא האהבה ממקורה האלהי, יקמל פרוחה, והמקור האלהי מופיע הוא את אורו על ידי צינורות התורה והמעשה, ועל ידי הצמצום הלאומי המיוחד. ובוזה באה עבודת רוח גדולה, איך לקיים את כל הצינורות במעמדם, ועם זה ישאב מימי החסד בטהרתם והרחבתם המקורית. כמה פעמים מוכרחים לרדת למעמקי מחשכים, כדי לחפור דוקא משם את האורה היותר חפשית, היותר גדולה ועליונה" [מנן הראי"ה, 'שמונה קבצים', קובץ א' פסקה תקסג].

"שמעו אלי עמי. מתוך נשמתו אני מדבר עמכם, [...] מתוך אותה ההרגשה שאני חש אותה עמוק יותר מכל הרגשות החיים שלי, שאתם, רק אתם הנכם תוכן חיי, בכס אני חי [...] מבלעדכם אין לי כלום. [...] אני מוכרח לאהבה אתכם אהבה אין קץ. אי אפשר לי להרגיש שום הרגשה אחרת. כל האהבות הקטנות עם הגדולות שבכל תהלוכות חיי הכל אצורות הן באהבתכם באהבת כללותכם, הכלל שכל הפרטים שלכם בו הווים וחיים, כל אחד מכם, כל נשמה בודדת שמכלל כולכם היא ניצוץ גדול וחשוב מאבוקת אור עולמים, המאירה לי את אור החיים. אתם נותנים לי תוכן לחיים לעבודה, לתורה, לתפילה, לשריה לתקוה. דרך הצינור של הוייתכם אני חש את הכלל אני אוהב את הכל. על כנפי הרוח של חבתכם אני מתנשא לאהבת האלהים והיא מתחוורת לי, מתבררת לי, משתלחת בלבבי, מתצמצמת ברעיוני" [מנן הראי"ה, 'שמונה קבצים', קובץ א', פסקה תקסג].

אורות הראי"ה

מרן הראי"ה קוק

והגאון ר' יוסף גרשון הורביץ זצ"ל
רבה של שכונת וישיבת מאה שערים (פרק ז')

פרק ז':

מעלת תומכי התורה

בשנת תרפ"ז נפטרה מרת איטא טריביש ז"ל, אשר תמכה והחזיקה בממונה ישיבות ולומדי תורה רבים.

לאחר פטירתה יצא לזכרה קונטרס מיוחד, הנקרא: 'ציון לבת ציון' (ירושלים, תרפ"ז), ובו הובא תיאור מסע הלווייתה והספדי גדולי ירושלים עליה, ביניהם מרן הראי"ה והרי"ג הורביץ זצ"ל.

היות וקונטרס זה הינו נדיר במיוחד, ותוכנו המעניין והחשוב אינו מוכר, נביא ממנו את תוכן ההספדים של הראי"ה והרי"ג, ואת תיאור ההלוויה.

תיאור מסע ההלוויה

"ביום ג', כ"ג טבת, הובאה המנוחה איטא אשת ר' נפתלי הרץ טרייוויש, האם למשפחת טרייוויש הידועה באמריקא [...] להקבר בהר הזיתים בירושלם, שהובאה ע"י בנה הנכבד מר יוסף טרייוויש נ"י.

להארון קהל גדול ונכבד. חניכי הת"ת עמדו ע"י השער, באמירת מזמורי תהלים. הארון הובא אל חצר הת"ת ושם נערכו ההספדים הרשמיים.

הרב הראשי הגרא"י קוק שליט"א תאר את דמות דיוקנה של משפחת טרייוויש ואת המנוחה, בפעולותיהן לתורה ויהדות. הרב קלאצקין הראב"ד דלובלין (נשיא ישיבת אה"מ) דבר על ערך הקבורה באר"י [...]. הרב רי"מ טוקצינסקי בשם הת"ת וישיבת עץ חיים [...] הרב ר' מנחם אויערבאך בשם ועד הכללי [...] הספידוה עוד הרב ר' יוסף גרשון הורביץ בשם ישיבת מאה שערים, הרב רובינשטיין רב דראחאו בשם ישיבת חיי עולם, הרב ר' חיים ליב אויערבאך בשם ישיבת שער השמים. מחלקות אחדות מחניכי הת"ת עץ חיים והת"ת מאה שערים והת"ת חיי עולם ובית היתומים דיסקין, לוו את הארון לבית הועד הכללי וישיבת מרכז הרב. ע"י ביה"ח בקור חולים הספידה הר"פ גרייבסקי בשם ביה"ח".

בהמשך הקונטרס מובאים תוכן ההספדים שנשאו גדולי ישראל במהלך ההלוויה. נביא מתוכם את ההספדים שנשאו מרן הראי"ה והרי"ג הורביץ זצ"ל.

בהיות שמשפחת טרייוויש הרבתה פעלים עבור היהדות באמריקה, והיא, ביחוד, הייתה המייסדת את הישיבה הגדולה בניו-יורק, ישיבת ר' יצחק אלחנן, אשר חתן המנוחה הרה"ג ר' דוב המכונה ד"ר רעזול הוא ראשה ומנהלה – הסכים לפיכך מרן הגאון הגדול ראש רבני ארץ ישראל רבי האולפנא הראשי עץ קוק שליט"א והנהלת בית האולפנא הראשי עץ חיים, לחלק לה את כבודה האחרון בהלוויה גדולה מהסוג התורני.

בבוקר נתפרסם בשם הנז' שהארון יובל לירושלם בשעה עשר לפנה"צ על מגרש הת"ת הכללי עץ חיים מרכז ב'.

בשעה המיועדת נקהל קהל גדול מסלתו ומשמנו של הסוג התורני על מגרש הת"ת [...] חניכי בית היתומים דיסקין הלכו לפני ההלוויה במזמורי תהלים, ולפני הארון ראש המשפחה מר יוסף טרייוויש נ"י בלויית מוקירי המשפחה, ואחרי הארון קהל הזקנים והזקנות מביט מושב זקנים שיצאו לקראתו. על יד ביה"ח עזרת נשים הספידה הרב ר' שמואל ראפפארט נ"י רב דספירנגפלד בשם ביה"ח הנז', וע"י מושב זקנים הספידה אחד הזקנים. בגשת ההלוויה לת"ת עץ חיים מרכז ב' חכה

ניתן להקדיש את העלון עבור יקירכם. לפרטים נא לפנות למערכת העלון

הספד מרן הראי"ה זיע"א

"נתקבצנו כאן רבותי, לחלק את הכבוד האחרון, להגבירה המצוינת מרת איטא לבית טריוויש שאמנם כדאית היא לכבוד רב. עליה קורא אני את המקרא, אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה. הפנינים מוצאים אותם בקרקע הים ע"י צוללים עושי מלאכה במים רבים. אמנם במקום שהפנינים מצויים, שם נמצאים חרסים רבים, צרורי אבנים שאין בהם חפץ. והרבה פעמים יצלול הצולל במים אדירים ויעלה חרס בידו, חרס את חרסי הארמה, שאינם שווים מאומה. והרבה פעמים מכסים החרסים הללו את המרגליות, את הפנינים. שעל כגון זה אומרים, במשל לקוח מן המציאות, אי לאו דדלאי חספא לא משכחת מרגניתא תותיה. וכשמוצא הצולל את הפנינה, המרגניתא, למרות החספים הרבים המכתירים אותה מכל צד ועבר, זהו לגביה חזון יקר.

והנה אנחנו יודעים את המעמד הרוחני של השאננות, נשי העשירים נטילי הכסף, מה הוא בחלק רשום מהן, כל תוכן רוחן, תענוגות ומותרות, קשוטים למכביר והבלים רבים, אשר כל החפצים האלה כחרסי אדמה המה. ומה יקר הוא החזון, רחוק מפנינים של אשת חיל כזאת, אשר עם מעמדה בחיים, בעושר ורחבות רבה, עיניה ולבה היו ליראת ד', למדות טובות, לצדקה וחסד, ובאחרית ימיה שאפה לעלות לארץ ישראל. וכאשר תקף לה עלמא, וראתה שהיא הולכת למות בחו"ל, גלתה רצונה, שיעלה בניה הנכבדים להקבר בארץ ישראל. אשת חיל כזאת רחוק מפנינים מכרה. וראוי להזכיר לשבח את כל בית טריוויש, הגבירים הנדיבים יראי ד' ושומרי תורה ומצוה בכל מעשי צדקתם. וביחוד, אשר הם לקחו חלק עיקרי ויסודי בהקמת ישיבת רבי יצחק אלחנן ז"ל בנויארק. בודאי היתה האם הנכבדה ברוחה העדין, באהבת תורה ויראת שמים שבנפשה הוקרה, גם כן כח גורם לפעולה קדושה רבת ערך לתקומת היהדות בגלות ישראל אשר באמעריקא: כזאת גם הצטיינה נטיית הרוח של האם היקרה המנוחה ז"ל, ומשפחתה, בכבודם את התורה. ומאן דמוקיר רבנן הוה ליה חתנוותא רבנן. וחתנה המפורסם לתפארת ה"ה הרה"ג ר' דוב המכונה ד"ר רעוועל שליט"א ראש ומנהל הישיבה המפוארה הנ"ל. גם סופר לי שהיה דרכה בקודש לעורר את רוח בעלה הגביר הישיש ש', לקביעת עתים לתורה. אשת חיל כזאת סופה מוכיח על תחילתה, כי היתה אחת מבנות ישראל המצוינות אשר בהן יתפאר ישראל. ד' ינחם את כל אבליה הנכבדים, משפחת טריוויש הכבודה, וירומם קרנם למעלה למעלה, כימים מקדם, ועוד ביתר עז. ויזכו לעשות רב טוב וחסד בישראל, לכבוד התורה ולבנין ארצנו הקדושה. וד' יגדור פרצות עמו בית ישראל, ויראנו בישועתו ותנצב"ה. יקיצו וירננו שוכני עפר, ובלע המוות לנצח, ומחה ד' אלוקים דמעה מעל כל פנים, בבא לציון גואל במהרה בימינו אמן."

הספד הרי"ג הורביץ זצ"ל

"במעמד קהל הקודש רבנן ותלמידהון, חכמי ותלמידי מפעלנו, ובנוכחות בנה הנכבד ומעריציה הרבים של המנוחה השוכנת כבוד ברגע זה כאן לפנינו בשער עירנו הקדושה, יש את נפשי חובה עמוקה להאצות אילו דברים בקשר עם הערכת האבידה הגדולה הלזו: "גדולה הבטחה שהבטיחן הקב"ה לנשים יותר מן האנשים שנאמר – נשים שאננות קומנה וגו'... הני נשי במאי קא זכיין באקריוי בנייהו לבי

כנישתא ובאתנויי גברייהו לבי רבנן ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן" [ברכות י"ז].

מסורת קדושה זו, היא טבועה עמוק-עמוק בחיי ישראל מאז היותו לעם, ומצאה לה את הבטוי הנכון וההדגשה האמיתית ע"י מאמרי חז"ל הרבים בנדון זה: כי מושג הנצחיות שאנו מיחסים לחיי ישראל הן במוכן הכללי והן במוכן הפרטי, קשור וצמוד עם "למוד וקיום התורה" שהיא נצחית-החלטית "ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום!" וההנחה היסודית הזאת היא אמנם גם משמשת לנקודת ההערכה לכל אישיות ולכל צבור ותקופה בישראל.

ושקדו חכמינו לתקנת כל האומה, והתקינו לאלה שאינם עוסקים בתורה בעצמם להיות מחזיקי תורה ותומכי אורייתא מהונם, לבל ידח נדח מנצחיות החיים המיוחדים לבני האומה הנבחרת.

הנשים אינן חייבות בלמוד התורה ופטורות גם מחלק גדול של מצוות שהגברים מחויבים בהן - "הני נשי במאי קא זכיין?" - מהי זכותה ותעודה בחיינו עלי אדמות להיות "נצחיות" כמוה כמונו, בת האומה הנבחרת לחיי עד?

אבל גדולה ההבטחה שהבטיחן הקב"ה לנשים יותר מן האנשים. לנשים השאננות אשר ביתן נוה שאנן מלא שלום ואצילות, רחמים ועדינות, קן נאמן לשכינת הקודש ע"י קיום המצוות וצלילי התורה הנשמעים בתוכו!

האשה בת חיל המנוחה הזאת, היא מופת לרבים בתכונתה המיוחדת ומעשיה הטובים במשך כל ימי חייה, היא קמה אם בישראל לטוהר-לב לתום-רוח ולאצילות-נפש. היא הייתה סמל מילוי תעודת האשה הישראלית לא רק במוכן הפשוט והפרטי; כי הגדילה תמיד לעשות ביהודי-דעת ושלחבת-אמונה לטובת "אקריוי בנייהו" ו"אתנויי גברייהו" של אחיותיה נשי-ישראל ביחוד בארץ ישראל, שלמרות אדיר חפצן, נשלל מאתן היכולת לקיים את תעודתן הגדולה והנעלה.

חתנה כבנה הרה"ג ר' דוב המכונה דר' רעוועל שליט"א, העסקן התורני רב-הפעלים בארצות הברית, בניה ובני משפחתה היו שרכשו להם יד ושם טוב בחילם לאורייתא בחיבת קודש ומסירות נאמנה לכל קודשי ישראל, הם קנינה הכביר והעשיר לשם ולתפארת של שובקת החיים הזאת.

ועל כולנה, צדקת פזרונה הגדולה לתמיכת היכלי התורה ומוסדי החנוך הצבוריים בעיר קדשנו, אשר שם גם אותה למושב לנשמתה הטוהרה, זאת היא נס פעולותיה וגולת הכותרת של רוחה ומצפונה המצויין!

דמותה הרוחנית של המנוחה הזאת קבלה ערך עוד יותר גדול, וכמעט יוצא מן הכלל, בהתחשבות עם מעמדה החברתי המיוחד. היא הייתה נחשבת במוכן המעמדי בתור בת הספירות העליונות באמריקא, לפחות מצידו הפורמלי של סוג זה, היא לא רק שנשארה נאמנה ושלמה למקוריותה ולא נתנה לשכינת הקודש לזוז מביתה אף זיו כל שהוא, כי אם התאמצה להיות מופת ודוגמה נהדרה לכל בתי ישראל לבנות גילה, ותאציל מרוחה גם עליהן, ובהליכות-חייה סגולתה ומעשיה הורתה להם: זכרו מרחוק את ה' וירושלם תעלה על לבבכם! היא בעצמה סיכמה את חייה, בהתאם לדברינו הנ"ל עבור בארץ יהי זרעו דור ישרים יבורך!

תהי נשמתה צרורה בצרור החיים הנצחיים! ושמה הטוב ישאר חקוק לעד למזכרת ברכה ותהילה! ונזכה במהרה ליעוד נביאנו "ובלע המוות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים" וכו', אמן!"

העלון בחסות ישיבת "אורות אביב" בדרום תל אביב

תוכנית לימוד מתוכננת ומוגדרת, עם יעדים לימודיים לכל תלמיד ע"פ יכולתו ○ לימוד מעמיק ומקיף עם מעגלי חזרות ○ אווירה משפחתית חמה ואוהדת. לפרטים: הרב אטינגר: 050-8822088 הרב יובל: 052-8119291

העלון יוצא לאור בסיוע
'דפרי שיר' -
הדוכן שלך לספרי קודש
ומוסיקה יהודית.
להזמנות: 077-3220338
סניפים:
תחנה מרכזית י-ם.
אצ"ל 60 ר"ג.
איכילוב 8 פ"ת.

העלון יוצא לאור ע"י ארגון 'אור האורות' להפצת תורת הגה"צ הראי"ה קוק זיע"א
שאלות ותגובות ניתן לשלוח לכתובת: רח' הרב צבי יהודה 6 דירה 3 בת-ים, או בדואר ל: reiyvaa@gmail.com
או להתקשר למספר: 0546-573-528
ניתן לקרוא את העלון גם באתר: www.yeshiva.org.il
ניתן לקבל את העלון במייל מדי שבוע
חנות הספרים של 'אור האורות' - reiyvaa2@gmail.com

אור האורות

תרבות יהודית מקורית